MAATALOUS

Mikäli suunnitelmissa on kylvää omalla siemenellä, sen itävyys on syytä pikaisesti selvittää. **JOHTAJA HANNA KORTEMAA, EVIRAN SIEMENTARKASTUSYKSIKKÖ**

Lumimyrsky tappoi Islannissa tuhansia lampaita

Islannin pohjoisosissa riehui syyskuussa ankara lumimyrsky. Lunta kertyi kolmen päivän aikana paikoin jopa useita metrejä.

”Kukaan ei muista näin huonoa säätä syyskuussa ennen tätä”, maatalousyrittäjä **Guðrún Lárusdóttir** Saudarkrokurista Islannin pohjoisrannikolta kertoo.

Osa lampureista ei ollut vielä ehtinyt hakea lampaita vuoristolaitumilta kotiin, kun myrsky iski. Niinpä noin 10 000 lampaan arvioidaan menehtyneen lumimassan alle.

”Jouduimme hakemaan lampaat kotiin 2–3 viikkoa tavallista aikaisemmin. Ehdimme onneksi saada lähes kaikki talteen, 150 uuhesta vain 12 karitsoineen katosi.”

Eläviä löytyi vielä

Hänen mukaansa lampaita etsitään koirien avulla vuorilta edelleen.

Vielä lähes kaksi kuukautta myrskyn jälkeen joitakin eläimiä on löydetty elossa. Ne ovat löytäneet suojapaikan esimerkiksi luolasta tai notkelmasta, johon ei ole kertynyt kinoksia.

Viime viikolla lampaita löytyi, kun lumi alkoi sulaa. Elävinä löytyneet lampaat olivat Lárusdóttirin mukaan erittäin laihoja. Ne olivat alkaneet syödä villaa.

Islannissa arvioidaan myrskyn aiheuttaneen lampureille yli tuhat miljoonaa kruunua eli kuusi miljoonaa euroa tappiota.

TERHI TORIKKA

Sahelin nälkäiset odottavat uutta satoa

Elokuussa alkaneiden sateiden kasvattama sato voi tuoda Afrikan Sahelin alueen nälkäisille sananmukaisesti joulun. Silloin korjattavaan satoon asti tilanne on kuitenkin erittäin kriittinen ja heikkenee koko ajan, YK:n lastenjärjestö Unicef arvioi.

Unicef toimittaa alueelle hätäapuravintoa, puhdasta vettä, rokotteita ja lääkkeitä.

Unicefin ravitsemuskeskuksissa on saanut hoitoa 570 000 vakavasti aliravittua lasta.

Varojen puutteen vuoksi lähes saman verran lapsia on kuitenkin yhä avun ulkopuolella, Suomen Unicefin erityisasiantuntija **Miriam Azar** kertoo.

Unicef laskee tarvitsevansa Sahelin lasten auttamiseksi 185 miljoonaa euroa. Summasta puuttuu vielä 81 miljoonaa.

Suomen valtio ja yksityiset lahjoittajat ovat tukeneet tähän mennessä Unicefin hätäaputyötä Sahelin alueella 2,8 miljoonalla eurolla.

Sahel on Afrikan poikki ulottuva savannivyöhyke heti Saharan eteläpuolella. Alue kärsii toistuvasti kuivuudesta ja on aavikoitumassa.

HEIKKI VUORELA

KIMMO HAIMI

Laboratoriomestari Ari Mikkilä tutki torstaina kylvösiemennäytteiden itävyyttä Eviran siemenlaboratoriossa Loimaalla.

Tilojen oman siemenen laatu osoittautumassa hyvin heikoksi

Eviran tähän mennessä analysoimien kylvösiementen itävyys on jopa erittäin huono. Heikoimmissa erissä vain kolmannes siemenistä on itäviä.

Laadukkaasta kylvösiemenestä saattaa olla tulossa ensi keväänä kova pula.

Elintarviketurvallisuusvirasto Eviran tähän mennessä tutkimien sertifioitavien siemenerien laatu on ollut hyvä, mutta tilojen lähettämistä siemennäytteistä monet eivät sovi kylvösiemeneksi lainkaan.

Vilja-alan yhteistyöryhmä (Vyr) puolestaan kertoi eilen julkaisemassaan selvityksessä, että yhä useampi viljelijä suunnittelee ensi kevään kylvöillä lisäävänsä ostosiemenen käyttöä.

Eviran siementarkastusyksikön johtaja **Hanna Kortemaa** muistuttaa, etteivät vaikeiden korjuuolojen aiheuttamat laatutappiot ole ainoa ongelma.

Sinikka Köylijärvi (vasemmalla) on huolissaan tilojen oman siemenen laadusta. Tilan lähettämästä näytteestä itäneitä siemeniä hänen kanssaan laskee laborantti Helena Helander.

”Täytyy muistaa, että jo viime keväänä sertifioidusta siemenestä oli pulaa. Yleensä pakkaamoilla on ollut varastoissaan ylivuotisia siemeniä, mutta tänä vuonna varastot ovat hyvin pienet. Varsinkin ohraa ja kauraa on erittäin vähän.”

Ongelmaan ollaan jo pohtimassa ratkaisuja

Sekä Evira että MTK ja siemenalan toimijat ovat jo käyneet keskusteluja siitä, miten edessä häämöttävään pulaan reagoidaan.

”Keskustelut on aloitettu siitä, millaisiin poikkeustoimiin ryhdytään. Päätösten tueksi tarvitaan jo hyvissä ajoin tietoa siitä, mitä siemeniä on saatavilla ja kuinka paljon.”

Kortemaa kehottaakin viljelijöitä pohtimaan jo nyt, millä aikoo ensi keväänä kylvää.

”Mikäli suunnitelmissa on kylvää omalla siemenellä, sen itävyys on syytä pikaisesti selvittää.”

Esillä kolme ratkaisuvaihtoehtoa

Siemenerän sertifiointi ja hyväksyminen myyntiin edellyttävät, että siemenistä on itäviä vähintään 85 prosenttia. Rajan väliaikainen lasku voisi olla yksi ratkaisu ensi kevään siemenpulaan.

”Jos tätä rajaa laskettaisiin EU:n luvalla väliaikaisesti esimerkiksi 80:een tai 75:een, markkinoille saataisiin enemmän sertifioitua siementä.”

Siementä voitaisiin tuoda myös ulkomailta. Sitä tosin rajoittaa kaksikin seikkaa.

”Suomen viljelyoloihin sopivia lajikkeita on markkinoilla vähän. Oloiltaan Suomen kaltaisissa naapurimaissa, Ruotsissa ja Norjassa, siemenestä on vaikean kasvukauden jälkeen Suomen tavoin pulaa”, Kortemaa kertoo.

Yhtenä mahdollisuutena on myös Huoltovarmuuskeskuksen (HVK) siemenvarastojen avaaminen.

HVK:n varmuusvarastot on tarkoitettu Suomelle tärkeiden taloudellisten toimintojen ylläpitämiseen erilaisissa häiriö- ja poikkeusoloissa.

Varmuusvarastoista toivottiin helpotusta siemenpulaan jo viime keväänä, mutta tuolloin HVK ei katsonut siihen olevan edellytyksiä.

JUHANI REKU

Aikomukset käyttää sertifioitua siementä

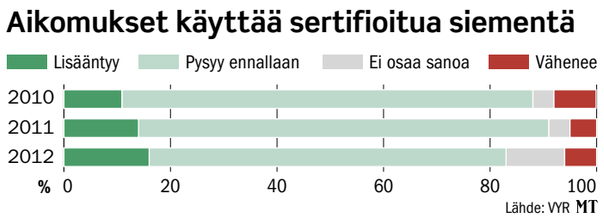

Vaikeiden korjuukelien seurauksena kylvösiemenissä on monenlaisia vioituksia.

”Farssi ei saa toistua”

Omaa siementä käyttävien viljelijöiden pitää mahdollisimman pian selvittää siemenen itävyys, korostaa MTK:n kasvinviljelyasiamies **Max Schulman**.

”Nyt ei pidä tuudittautua siihen, että kyllä se itää kuten ennenkin. Riski on todella iso, että näin ei ole.”

Schulman muistuttaa, että itävyyden selvittäminen on ennen muuta tärkeää tietoa viljelijälle itselleen. Jos siemen itää tavanomaista huonommin, kylvöihin voi varautua suuremmalla siemenmäärällä tai ostaa sertifioitua siementä.

Schulman kohdistaa neuvonsa kaikille viljelijöille, mutta aivan erityisesti luomuviljelijöille.

”Luomusiementä on muutenkin vähän tarjolla, joten heidän on aivan erityisen tärkeää varmistaa siemenen saanti ajoissa.”

MTK:n kylvösiemenjaosto on lähettänyt MTK:n liitoille kyselyn paikallisesta tilanteesta.

Schulmanin mukaan tavoitteena on, että kokonaiskuva tilanteesta olisi selvillä ennen joulukuun alkua. Viime keväänä monet siemenen ostajat olivat liikkeellä aivan liian myöhään, ja osa oli vaarassa jäädä ilman.

”Viimekeväinen farssi ei saa nyt toistua.”

JUHANI REKU

» Nyt ei pidä tuudittautua siihen, että siemen itää kuten ennenkin.«

MAX SCHULMAN

Tutkituista siemennäytteistä paljastunut ongelmien rypäs

Viljelijöiden Elintarviketurvallisuusvirasto Eviraan lähettämissä näytteissä varsinkin kevätvehnän ja kauran itävyydet ovat olleet hälyttävän huonoja.

Pakkaamoiden lähettämien siemenerien laatu on ainakin tähän mennessä ollut kohtalaisen hyvä.

Laatuvaihtelua poikkeuksellisen paljon

Viljelijöiden lähettämissä näytteissä laatuvaihtelu on tänä vuonna ollut poikkeuksellisen suurta, kertoo erikoistutkija ja siemenjaoston päällikkö **Sinikka Köylijärvi** Eviran kasvianalytiikan yksiköstä.

Esimerkiksi kevätvehnällä kolmessa näytteessä neljästä itävyys oli alle 85 prosenttia. Pahimmillaan jyvistä iti vain kolmannes.

Kauralla alle 85-prosenttisesti itäneitä näytteitä oli peittaamattomista 41 prosenttia ja peitatuista 24 prosenttia.

”Todella huonolta näyttää”, Köylijärvi sanoo.

Korjuun aikana monenlaisia vioituksia

Tärkein syy heikkoon laatuun on puintikauden sateisuus ja viljojen myöhäinen tuleentuminen.

”Viljaa oli pakko puida, vaikka puintikosteus oli korkea. Sen seurauksena siemenet vioittuivat puitaessa mekaanisesti. Vioittuneet jyvät ovat oiva kasvualusta itävyyttä alentaville homesienille”, Köylijärvi kertoo.

Lisäksi kostea vilja kuumenee herkästi joko kuivausta odottaessaan tai kuivurissa. Moni viljelijä on saattanut nostaa kuivausilman lämpötilaa lyhentääkseen kuivausaikaa.

Jonkin verran on havaittu myös tähkäidäntää. Tähkässä itäneet siemenet eivät tuota normaalia itua idätyskokeessa.

”Kaikki nämä vioitukset näkyvät näytteissä. Koska heikosti itäviä näytteitä ovat homeen lisäksi viottaneet yleensä myös puinti ja kuumuus, peittauksella ei juuri saada itävyyttä parannetuksi.”

Köylijärvi muistuttaa, että siemenen peittaus on silti tällaisen kesän jälkeen suositeltavaa.

Viljelijät voivat selvittää tilan omaksi kylvösiemeneksi aikomiensa erien laadun lähettämällä siitä näytteen joko Eviran tai jonkin muun siemenlaboratorion analysoitavaksi.

Itävyyden voi selvittää myös itse, mutta kotona tehty itävyyskoe ei välttämättä anna oikeaa kuvaa siemenen laadusta. Laboratorioissa siementen itämislepo pystytään murtamaan.

JUHANI REKU